

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Materiam successionis Testamentariæ, & Legitimæ,
nec non Parochorum, Regularium, & Patronorum jura,
aliaque ad rem Liturgicam spectantia ...**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1740

§. VII. Quibus remediis jus Decimatoris defendatur? Et coram quo iudice
causæ Decimarum decidendæ sint?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63798](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63798)

vi debent, cap. 7. h. t. nec interpellatione opus est, cum dies ipsa interpellat pro homine. Panormit. ad cap. 5. h. t. num. 3. Antonell. de temp. legal. lib. 2. cap. 37. num. 1. & de loc. legal. cap. 8. num. 7. Interim ad incurrendam censuram (quæ morosis debitoribus infligi potest) trina monitio præcedere debet cap. 5. h. t. cap. 5. C. 16. Q. 7. Concil. Trid. Sess. 25. de Reform. c. 12. in agnis, vitulis &c. (quas supra ad

decimas prædiales retulimus) tam præpropera solutio, scilicet mox ut nati fuerint, fieri non debet, quia talis decimatio decimatori plus incommodi, quam emolumenti afferret, sed eoque differenda est, dum jam ablactati materno alimento amplius non indigent. Antonell. d. l. Moneta d. tract. cap. 6. num. 14. Lana vero statim solvi & exigere potest, cum hic nulla subfit ratio, & causa differendi. cc. AA.

§. VII.

Quibus remediis jus Decimatoris defendatur? Et coram quo iudice causa Decimarum decidenda sint?

SUMMARI A.

84. Pro fructibus jam separatis competit Decimatori rei vindicatio, pro indecimatibus vero juxta aliquos utilis rei vindicatio, vel conditio ex Canone, quæ est actio in rem scripta. 85. Si super ipso jure Decimandi lis vertitur, in possessorio interdicta, in petitorio vero actio confessoria eidem tribuitur. 86. Circa jus decimandi Ecclesiasticum Judex competens est Magistratus Ecclesiasticus, in Decimis Laicalibus partes sunt Judicis Laici, alias competentis, supposito quod super proprietate hujus juris litigetur. 87. 88. In possessorio, ubi de nudo facto questio est, pro diversitate rei conventi uterque Judex competens fieri potest. 89. In dubio, dum non constat, an Decime sint Ecclesiasticæ, vel Laicales, cognitio est penes Judicem Ecclesiasticum.

84. **C**ONtra Decimarum debitores judicio opus haud esse, quando ipsi decimas se debere non negant, nec in iis exsolvendis moras neant, verissime scribit Corvinus de Benefic. Eccles. lib. 7. tit. 6. num. 128. At vero, dum Parocho Decimas repofcanti subditi Parochiani præscriptionis, consuetudinis, aut aliam exceptionem objiciunt, tum enimvero ad judicium decurrere oportet, sed quibus armis? Dispiciendum imprimis est, an

lis vertatur super ipsis fructibus decimabilibus, vel super jure decimandi. Si super ipsis fructibus, tunc vel jam sunt à solo separati, & decimati, vel adhuc indecimati, & cum reliquo cumulo commixti. Priori casu decimatori rei vindicationem tribuunt AA. eo quod ad instar usufructuarii dominium in fructibus perceptis nanciscatur per l. 25. §. 1. ff. de usur. & fruct. §. 36. Inst. de R. D. etiam nondum traditis, quia, cum nomine Ecclesiæ percipiat,

cipiat, etiam utitur privilegio Ecclesiæ, ad quam rerum legatarum, vel donatarum dominium etiam ante traditionem transire arg. l. 23. & l. ult. C. de SS. Eccles. à nostris communiter docetur. V. P. Engel h. t. num. 51. P. Pirhing ibid. num. 155. Quodsi fructus sint adhuc indecimati, ique fortassis ad tertium titulo *emptionis* pervenerint, repeti possunt, sed qua actione? sunt, qui *utili rei vindicatione* eas repeti posse censeant, quia etiam decimatori in fructibus indecimatis dominium utile adjudicant, ut videre est apud P. Wex cit. quest. 8. §. 4. Sed displicet hæc opinio Rebuffo de Decim. quest. 3. num. 16. & seq. quia decimæ, quamdiu à cumulo fructuum non sunt separatæ, sunt pars incerta, ideoque non desinunt esse in bonis debitoris arg. l. 2. §. fin. ff. de Pollicit. ubi dicitur: Si decimam quis bonorum novit, decima non prius esse in bonis desinit, quam fuerit decimata, ac subinde rei vindicatione repeti nequeunt arg. l. 76. §. 1. ff. de R. V. Vid. Rebuff. ubi num. seqq. contraria resolvit. Alii conditionem ex Canone, ex quo obligatio pendendi decimas introducta est, decimatori dari ajunt, ad instar aliorum negotiorum, in quibus, ubi obligatio lege nova introducta est, nec cautum illa lege, quo genere actionis expectandum sit, ex lege agere possumus l. un. ff. de condit. ex lege. Rebuffus dict. tract. quest. 9. num. 14. Moneta cap. 8. num. 40. Corvinus d. l. n. 132. Estque hæc conditio sive actio personalis, in rem scripta, ita, ut contra quemvis fructuum non decimatorum possessorem institui possit per cap. 28. h. t. P. Pirhing h. t. num. 157.

Quodsi jus ipsum decimandi in controversiam trahitur, tunc refert, an iudicium *possessorium*, num *petitorium* instituat. Illo instituto, remediis possessorii, de quibus interpretes Inst. ad tit. de interd. nosque in lib. 2. ad tit. de caus. poss. part. 1. egimus, decimator utetur: in petitorio vero, si quis ipsum turbet, vel impediat in exercitio juris decimandi, actionem *confessoriam*: sin aliis in eodem districtu jus decimandi sibi atroget, actionem *negatoriam* instituere necesse habebit. Vid. Corvin. cit. tit. à num. 129. P. Wiestner h. t. num. 114. & seqq. Notant tamen interpretes, decimatori tam anxie non esse laborandum, quo actionis genere experiatur, cum de Jure Canonico nomen actionis specificè exprimi necesse haud sit, sed sufficiat petitionem cum titulo & jure petendi simpliciter & de plano iudici exponere cap. 6. de jud. Gonzalez cum Hostiensis ad cap. 14. h. t. num. 2. Corvinus cit. tit. num. 137. Moneta cap. 8. n. 39.

Circa competentiam iudicis in materia Decimarum DD. communiter in hanc Sententiam convenire solent I. si lis vertatur super proprietate, & jure decimandi, quatenus illud est penes Ecclesiam, vel Parochum, cognitio causæ privativè ad iudicem Ecclesiasticum spectat. Ratio est, quod causa decimarum originaliter sit spiritualis cap. 15. & 26. h. t. de causis vero spiritualibus iudicare ad forum Ecclesiasticum privativè spectat cap. 2. & 3. de jud. cap. 3. de Ord. cognit. cap. 12. de Sentent. Excommunic. Quodsi vero jus decimandi non exerceatur à Parocho, vel ab aliqua Ecclesia, sed illud per privilegium Apostolicum in Laicos

E e 3

per-

perpetuo, & irrevocabiler sit translatum, causa harum decimarum forum judicis Laici non refugit, quia qualitatem spiritualement jam videtur exuisse, hoc ipso, quod in perpetuum in jus Laicorum ex dispensatione S. Pontificis transiverit. Excipe decimas in feudum Laicis à S. Pontifice concessas, quarum adjudicatio penes Ecclesiam manet. P. Ranbeck in *Panopl. disput. 2. cap. 7. Coroll. 13. num. 8.* D. Bassus in *Semi-Cent. Controv. 26. num. 5. § 7. seqq.*

87 II. Si iudicio possessorio agatur, vel de nudo facto v. g. an decimæ hoc anno fuerint solutæ &c. & reus conventus sit Clericus, rursus cognitio private erit penes iudicem Ecclesiasticum. Ratio liquida est, quia actor forum rei sequi debet. *cap. 5. § 8. de for. competent. l. ult. C. ubi in rem act.*

88 III. Si reus est Laicus, & agitur de nudo facto possessionis, absque eo quod quæstio proprietatis, sive juris eadem immisceatur, iudex Laicus fines suos non egreditur, si desuper cognoscat, & pronuntiet, quia talis causa, cum de ipso iure decimandi (quod duntaxat spirituale dicitur) nec incidenter agatur, mere temporalis est. Et ideo infert P. Wiestner *h. t. num. 124. remedio retinendæ, vel recuperandæ* possessionis posse Parochum coram iudice seculari reum Laicum convenire, à quo vel in decimarum possessione turbatus, aut per spoliū deturbatus fuit, etenim ejusmodi cognitio non attingit aliquid spirituale, sed versatur circa factum aliquod mere temporale, videlicet turbationem, vel spoliationem. Et ita practicari in Camera Imperiali testis est Gail *lib. 1. observ. 38.*

num. 4. attamen si rem ex ipsis SS. Canonum fontibus, non ex consuetudine & usu forensi æstimare velimus, contrarium asserere verius, & tenere tutius est, quia causa possessionis etiam simplex in rebus Ecclesiasticis Ecclesiastica dicitur per *Clem. un. de caus. possess. § propriet. Clem. un. de Sequestr. possess.* & consequenter ad forum Ecclesiasticum ejus discussio pertinet. V. Covarr. *PP. QQ. cap. 35. §. Verum si diligenter §c.* Clariss. P. Ranbeck in *Panopl. cap. 7. Coroll. 13. num. 6.* Quod tanto magis obtinere debet, si causa possessionis admixtam habet quæstionem proprietatis, ut contingere solet in *possessorio adipiscendæ.* Sic si Parochus adipisci vult possessionem decimarum ex *Novalibus* solvendarum, in qua antecessenter constitutus non erat, docere prius debet de titulo, & iure, quo has decimas sibi asserat. Menoch. *remed. recuper. 15. num. 235.* & sic hoc iudicium possessorium admixtam habet quæstionem proprietatis, adeoque in foro Ecclesiastico de utroque cognosci debet, quia mixtum sequitur naturam simplicis dignioris (ait Gail. *cit. observ.*) & connexa judicantur, sicut ea, quibus connectuntur, quia assumunt eandem naturam ex connexionne *arg. l. 43. ff. de R. V.*

IV. In dubio, dum certo non constat, an decimæ sint *Laicales*, vel *Ecclesiasticæ*, decisio à iudice duntaxat Ecclesiastico petenda est: Et ideo, si Laicus se asserat possedisse decimas per tempus immemorabile, idque per constantem famam probet, licet hæc quæstio videatur esse de mero facto, an scilicet tanto tempore possederit, an fama communis hanc possessionem—

con-

confirmet, tamen, quia possessio temporis immemorialis cum legitimis suis requisitis inducit præsumptionem tituli, privilegii, proprietatis & domini arg. l. ult. ff. de aqua & aqu. plu. sicque petitorium involvit, ejus cognitio

ad forum Ecclesiasticum privativè pertinere debet. D. D. Bassus in dict. Semi-Cent. Controv. 26. num. 9. Layman. Theol. Moral. lib. 4. tractat. 9. cap. 2. num. 15. & tractat. 6. cap. 1. num. 6.

§. VIII.

De Primitiis, & Oblationibus.

S U M M A R I A.

90. Quid sint Primitie, & qualiter in Lege veteri solvebantur? 91. Etiam in Lege nova receptæ, non tamen sub præcepto. 92. Solvuntur Parocho. 93. Quid per oblationes intelligatur? 94. Sponte solvuntur, exceptis quatuor casibus. 95. Et pertinent regulariter ad Parochum, si in ejus Ecclesia fiant, exceptis quibusdam casibus.

90 **N**unc etiam de Primitiis & Oblationibus (quæ pars altera Rubricæ h. t. est) breviter dicendum est. Primitiæ sunt primi fructus, quos DEUS in veteri Lege sibi tanquam munificentissimo largitori frugum terræ offerri præcepit, ut constat Exod. 22. v. 29. & cap. 23. v. 19. Et ideo apud Verrium Flaccum vocantur Præmetiæ, quasi primæ messes, quæ prælibationis gratia ante metebantur. Corvinus de Benef. Eccles. lib. 7. tit. 7. num. 3. Ad Primitias non modo fructus primi ex rebus fertilibus progeniti referuntur, verum etiam ex animalibus primogenita. Primitiarum quantitas non legitur in V. T. fuisse determinata, ex ratione à S. Thoma 2. 2. Q. 86. art. 4. ad 3. allegata, quod Primitiæ dantur per modum OBLATIONIS, de cujus ratione est, quod sint VOLUNTARIÆ. Interim ex traditione quadam introductum fuisse, ex S. Hieronymo in cap. 1. h. t. relato lau-

datus S. Doctor refert, quod, qui plurimum liberales se exhibebant, Quadragesimam partem loco Primitiarum darent: qui minimum, Sexagesimam, ceteræ partes mediæ offerentium arbitrio erant relictæ. Primitiæ ita DEO oblatae cedebant usibus Sacerdotum & Levitarum Deut. 26. Num. cap. 5. v. 9. rationem reddit mox laudatus S. Thomas cit. art. C. quia Sacerdos CONSTITUITUR PRO POPULO IN HIS, QUÆ SUNT AD DEUM, ideo Primitiæ oblatae à populo in usum Sacerdotum cedebant. Copiosè & erudite de Primitiarum offerendarum ritu apud Hebræos P. Augustinus Calmet in Diction. Biblic. V. Primitiæ pag. 297.

In Lege gratiæ non quidem legimus, Primitias, Sacerdotibus solvendas, per modum legis à servatore nostro fidelibus fuisse præceptas, à SS. Canonibus tamen hanc legem fuisse innovatam, & confirmatam legimus in cap. 1. 21. 23. 65. C. 16. Q. 1. & ideo Pri-